

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 80 0 П 071135 18 Рев
Бања Лука, 05.09.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Даворке Делић, као чланова вијећа, у правној ствари по тужби тужитеља Б.б. а.д. Б., кога заступа пуномоћник С.Г. адвокат из Б., против туженог С.Р. из Б., кога заступају пуномоћници А.П., адвокат из Б.Л., и Р.К., адвокат из Б, ради исплате, те по противтужби туженог-противтужитеља С.Р. из Б. против тужитеља-противтуженог Б.б. а.д. Б., ради утврђења ништавости уговора, вриједност спора 38.140,31 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља-противтуженог против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 071135 16 Гж од 26.12.2016. године, на сједници одржаној дана 05.09.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 071135 15 П од 15.07.2016. године одбијен је захтјев тужитеља-противтуженог (у даљем тексту: тужитељ) да се тужени-противтужитељ (у даљем тексту: тужени) обавезе да му исплати износ од 38.140,31 КМ, са законском затезном каматом почев од 04.09.2015. године па до исплате, као и захтјев за накнаду трошкова поступка. Истовремено, усвојен је противтужбени захтјев туженог и утврђено је да је ништав уговор о кредиту број 101-233/05 закључен дана 12.07.2005. године између тужитеља и туженог, те је тужитељ обавезан да то призна и да трпи да уговор не производи дејства међу странкама. Тужитељ је обавезан да туженом надокнади трошкове парничног поступка у износу од 4.140,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 071135 16 Гж од 26.12.2016. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлаже да се изјављена ревизија одбије.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужени обавезе да му, из основа уговора о кредиту који је између странака закључен дана 12.07.2005. године, исплати износ од 38.140,31 КМ, са законском затезном каматом од 04.9.2015. године па до исплате. Предмет спора је и противтужбени захтјев туженог да се утврди да је ништав означени уговор о кредиту и да се тужитељ обавезе да то призна и да трпи да уговор не производи правно дејство.

Одлучујући о захтјевима странака, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је дана 12.07.2005. године под бројем ... од године између парничних странака закључен уговор о дугорочном кредиту којим је тужитељ, као давалац кредита, одобрио туженом, као кориснику кредита, кредит у износу од ... КМ, на рок од 8 година, по каматној стопи 10% годишње која је промјењива са роком доспјелости за враћање 12.07.2013. године; да је у складу са тим уговором тужени потписао мјеницу серије РС..., те да је потписао мјеничну изјаву; да је тужени потписао налог благајни од 12.07.2005. године, према којем је тужитељ туженом исплатио износ кредита од ... КМ, одједном, у готовини; да је свједок П.Ц., који је био директор тужитеља, потврдио да је предметни уговор о кредиту закључен у оквиру пројекта тужитеља који се звао „фиктивни кредити“, које је тужитељ закључивао са радницима у оквиру Б.г. у периоду од 2004. до 2010. године: да се исказ исказ овог свједока у погледу карактера предметног уговора подудара са исказом туженог саслушаног у својству парничне странке; да према подацима из налаза вјештака економске струке Г.Л. предметни кредит није уписан у регистар Ц.б.; да тужени није поднио захтјев за отварање трансакционог рачуна, нити је било директних уплата на партију кредита са трансакционог рачуна туженог; да су постојале готовинске уплате по основу кредита на шалтерима банке тужитеља на партију кредита, по основу измирења доспјелих обавеза по предметном кредиту, у периоду 04.08.2005. до 16.10.2007. године у укупном износу од 6.570,38 КМ; да је према исказу туженог у спорном периоду тужени био запослен у У.с. у саставу Б.г. и да му је плата била око 200,00 КМ, док је према отплатном плану рата кредита износила 298,94 КМ; да тужени није добио опомену за враћање предметног кредита све до подношења тужбе у овој парници дана 06.10.2015. године.

Имајући у виду утврђене чињенице, првостепени суд је прихватио као истинит исказ туженог и свједока П.Ц., према којим исказима тужени није користио средства кредита, нити је враћао кредит, налазећи да на то упућује и налаз вјештака економске струке. Поред тога, имајући у виду плату туженог од 200,00 КМ и ануитет кредита од 298,94 КМ, те с обзиром да тужитељ није тражио враћање кредита све до подношења предметне туже, иако према одредби члана 4. уговора о кредиту цијели кредит доспијева за наплату уколико се не плате двије узастопне мјесечне рате, без обзира што је тужени потписао захтјев за одобрење кредита, уговор о кредиту и налог о исплати средстава кредита, првостепени суд је закључио да се у конкретном случају ради о фиктивном уговору о кредиту у смислу одредаба члана 66. став 1. и 103. став 1. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО) и да тужени није био стварни корисник кредита. Сагласно томе, првостепени суд је одбио тужбени захтјев, док је истовремено усвојио противтужбени захтјев туженог.

Одлучујући о жалби тужитеља другостепени суд је у свему прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда слиједом чега је изјављену жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлуке нижестепених судова су правилне и законите.

Уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено вријеме, за неку намјену или без утврђене намјене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у вријеме и на начин како је утврђено уговором (члана 1065. ЗОО). Уговор о кредиту мора бити закључен у писменој форми, а њиме се утврђује износ, услови давања, кориштења и враћања кредита (члан 1066. ЗОО).

С обзиром на утврђење првостепеног суда спорни уговор о кредиту, у формалноправном смислу, испуњава услове из одредбе члана 1066. ЗОО, јер је закључен у писменом облику, потписан је од стране даваоца и корисника кредита (који је у свом исказу навео да није потписао спорни уговор, али изведеним доказима није доказао да се не ради о његовом потпису), утврђен је износ кредита, услови и рокови враћања, као и средства обезбјеђења.

Према одредби члана 66. став 1. ЗОО привидан (симулован или фиктиван уговор) јесте онај уговор који није склопљен сагласношћу воља уговорних страна. Стога, иако предметни уговор испуњава формалне услове прописане законом, он неће производити правно дејство између уговарача ако није постојала њихова стварна воља да закључе тај уговор, већ да се само створи привид (фикција) о склапању уговора.

Полазећи од основног елемента пословања банке као финансијске институције, а то је остварење зараде од послова којима се бави, при чему кредитно пословање представља значајан дио прихода, логично је да ће банка пратити реализацију сваког одобреног кредита и благовремено предузимати потребне мјере ради наплате тог кредита уколико дужник не враћа или нередовно уплаћује доспјеле рате. У ту сврху банка као давалац кредита тражи и мјере обезбјеђења кредита (мјеничне изјаве, јемце, хипотеку, залог и сл.). У исту сврху је и одредба члана 4. спорног уговора према којој цијели кредит доспијева за наплату уколико се не плате двије узастопне мјесечне рате.

У конкретном случају, према подацима из налаза вјештака економске струке Горана Лалића, на партију кредита по основу измирења доспјелих обавеза по предметном кредиту, вршено је плаћање у периоду 04.08.2005. до 16.10.2007. године у укупном износу од 6.570,38 КМ, након чега није било плаћања, али тужитељ није туженог позивао (све до подношења предметне тужбе дана 06.10.2015. године) на плаћање доспјелих рата. Тужитељ није активирао ни средства обезбјеђења кредита, кад се има у виду да је, према датом налазу вјештака, дјелимично враћање кредита вршено готовински на шалтерима банке, што значи да се не ради о активирању административне забране.

Кад се, поред тога, има у виду: да предметни кредит није уписан у регистар Централне банке; да је плата туженог у вријеме закључења уговора износила 200,00 КМ, док је рата кредита износила 298,94 КМ; да према прописаним процедурама тужитеља приликом готовинског плаћања на шалтеру банке (за разлику од исплате новчаних средстава) није потребан потпис уплатиоца и да је могуће бјанко потписане налоге који су кориштени као вид обезбјеђења средстава кредита „провући“ кроз штампач са накнадно укуцаним подацима (према усменом изјашњењу вјештака на рочишту за главну расправу); да средства кредита нису уплаћена на трансакциони рачун туженог, нити је било исплата са тог рачуна, нити је тужени поднио захтјев за отварање тог рачуна; да је према исказу свједока П.Ц. било на стотине таквих уговора

и да је на списку фиктивних кредита тужени заведен под бројем 36; кад се има у виду детаљан исказ овог свједока, према којем радници који су уговор потписали као корисници кредита нису ни видјели тај новац, већ је исти усмјерен за обезбјеђење готовог новца за потребе компаније, уз обавезу фирме у саставу компаније у којој су били запослени ти радници да враћа средства кредита, као и исказ туженог о томе да му нису исплаћена средства кредита, произлази да је правилан закључак нижестепених судова (без обзира на утврђење да је тужени потписао уговор о кредиту и налог о исплати средстава кредита) да спорни кредит није реализован и да тужени није био стварни корисник кредита, нити је исти враћао.

Према томе, супротно ревизионим наводима, правилном оцјеном изведених доказа нижестепени судови су извели правилан закључак да је спорни уговор о кредиту привидан, јер нити је тужитељ имао намјеру да туженом одобри кредитна средства у износу од 20.000,00 КМ, нити је тужени имао намјеру да буде корисник кредита у наведеном износу. Тиме тужитељ не може са успјехом према туженом истицати захтјев за испуњење предметног уговора, па је нижестепеним пресудама тужбени захтјев правилно одбијен, те је истовремено правилно противтужбени захтјев усвојен, примјеном одредбе члана 66. став 1. ЗОО, па нема мјеста ревизионим наводима да се ради о погрешној примјени материјалног права.

Супротно ревизионим наводима правилно су нижестепени судови оцјенили исказ свједока П.Ц., те су исти довели у везу за исказом туженог и осталим изведеним доказима. Исто тако, код утврђених чињеница, те датих разлога у прилог закључку да се ради о привидном уговору, не могу се прихватити наводи ревидента да је за усвајање тужбеног захтјева довољно утврђење да је тужени потписао уговор о кредиту, захтјев за одобрење кредита и налог за исплату, те да тужени није био присиљен на потписивање. Наиме, већ је образложено да између странака није постојала стварна воља да се закључи и реализује уговор о кредиту, већ само да се створи привид о склапању тог уговора, а да се предметна средства употребе за друге намјене односно у корист Бобар групације.

Не могу се прихватити ревизиони наводи да је побијана пресуда супротна правним ставовима из пресуде овога суда број 80 0 П 066253 16 Рев од 26.10.2016. године, јер је том пресудом укинута другостепена пресуда (којом је такође одлучивано о тужбеном захтјеву Б.б. а.д. Б. за исплату из основа закљученог уговора о кредиту и противтужбеном захтјеву корисника кредита за утврђење ништавости уговора), без изражавања становишта о карактеру конкретног уговора, ради разјашњења, између осталог, да ли је корисник кредита уплаћивао досјеле рате кредита или је то, како је тврдио, чинио давалац кредита.

Сагласно датим разлозима изјављена ревизија је одбијена, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13).

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић

